

Budapestre vonatkozó újságcikk

Szerző: Márkus Jenő
 Cím: A székesfőváros 1923. és 1924. évi költségvetése
 Forrás: Pesti Hírlap

Hely

Idő

"1923"

Személy

Helyszám

R. 1923. 12. 12.

v. füz.) (Oldal)

A székesfőváros 1923. és 1924. évi költségvetése.

Írta: Dr. Márkus Jenő.

Egyesztendő s késedelem után a Tanács végtére elkészítette a főváros ezidei költségvetési tervezetét s ennek kapcsán összeállította egyúttal a jövő 1924. évi költségvetési tervezetét is.

A javaslat szerint a költségvetési mérlegek a következőképen alakulnak:

	1923.	1924.
Bevétel	77.913 milliárd	190.245 milliárd
Kiadás	78.701 „	190.866 „
Hány	0.788 „	0.620 „

Ez — a szükséglethez viszonyítva — 1923-ban 1%-nak, 1924-ben pedig 1/3%-nak felelne meg.

A költségvetésnek az a célja, hogy előre megszabja a háztartás kereteit, hogy a különböző hivatalok, intézetek gazdálkodását az előre megállapított keretek közé szorítsa, s hogy a bevételeket elsősorban a polgárság vállára nehezedő adóterheket az előrelátható, gondos mérlegelés alapján megállapított valóságos szükséghez mérje.

Vajon a város és a lakosság anyagi érdekeinek köteles gondozásával összeegyeztethető-e, hogy a költségvetés a tizenkettedik hónapban, vagyis olyan időpontban kerül megállapításra, amikor már a zárlat előtt álló esztendő tényleges háztartási eredményeiről, a zárószámadookról lehet csak beszélni? Vajon mi az értelme, mi a célja az ilyen múltba visszatekintő „retrospektív“ költségvetésnek?

Az ilyen költségvetés csupán arra szolgál, hogy a törvény ama rendelkezésének, hogy minden számadási esztendőre költségvetést kell készíteni, forma szerint megfeleljen. De a költségvetés összeállításának ez a késedelmes módja illuzióriussá teszi a költségvetés célját és rendeltetését és megdönti a városi gazdálkodás ama sarkalatos elvét, hogy a háztartás alapja az évi költségvetés.

Etekintetben hiába hivatkozik a tanácsi jelentés arra, hogy az időközben hozott adótörvények, továbbá a városok és községek háztartásának rendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalásának elhuzódása, végül a főváros külföldi hitelezőivel folytatott egyezkedések hátráltatták a költségelőirányzat összeállítását. A valóság az, hogy az új adóreform a folyó év elején életbelépett, a külföldi hitelezőkkel pedig az ideiglenes megegyezés 1923. évi április hó 27-én létrejött, ennek következtében tehát mi akadály sem volt, hogy az idej költségvetést a közgyűlés még a nyári szünet előtt megállapítsa.

Használóan kifogásolnunk kell a jövő évi költségvetés összeállításának a módját is, még pedig abból az okból, hogy az 1924. évi költségvetés nem egyéb, mint az 1923. évinek szóról-szóra történt megismétlése a megfelelő szorzószám alkalmazásával. Ez az eljárás nem alkalmas arra, hogy megnyugtassa a lakosságot afelől, hogy ugy a szükségletek, mint a jövedelmek megállapítása alapos megfontolás, gondos mérlegelés útján történt.

A mérlegről szólva, feltűnő, hogy három egymást követő, látszólagos egyensullal záruló „deficitmentes“ nek hirdetett költségvetés után a Tanács ezúttal két „deficit“ költségvetést mutat be avval a megjegyzéssel, hogy a hiány újabb jelentkezése aláréndelt jelentőségű, mert ha figyelembe vesszük, hogy mindkét költségvetés előre nem látottakra 6 milliárdot irányoz elő, ennek csökkentésével a költségvetési egyensúly voltaképen könnyen helyreállítható lenne.

Hogy a költségvetési mérlegeket a Tanács mégis hiánnyal zárta, — előkényen átengedvén ezúttal a „deficitmentesség“ papírforma szerinti lehetőség-

nek komolytalan, kortes-izű, kétes sikerét az uralgó Wolff-pártnak — erre elsősorban az a nyomós ok készítette, hogy a bázeli egyezmény értelmében 1923. évi július hó 1-ével a főváros ujra megkezdte a külföldi kölcsönök visszafizetését s erre a célra az idej költségvetésben 4 milliárd, a jövő évben pedig 12 milliárd koronát kellett előirányozni.

Az ellenzék annak idején a kölcsöntörlesztő részletekkel a költségvetésbe való fevételeit követelte. De hogy a deficit kiküszöbölésének ezt a könnyű módját a Tanács mégsem használta fel, annak van egy másik, nem kevésbé nyomós oka is. Ez pedig az, hogy mindkét költségvetésnek a mérlege erőltetett, mesterkéltt, mert ugy az egyik, mint a másik valójában többmilliárdos hiányt takar. Eredetileg ugyan is az 1923. évi költségvetés 19 milliárd, vagyis 24.3%, az 1924. évi költségvetés pedig 29 milliárd, vagyis 15.2% hiányt tüntetett fel. Ezt a hiányt a Tanács az előkészítő tárgyalások során 1%, illetve 1/3%-ra apasztotta és pedig a bevételi tételek, főleg a közszolgáltatások és az adók várható hozamának emelése és fölfelé való erős kikerekítése útján.

Az 1923. évi költségvetés az év első háromnegyedére, vagyis a januártól-szeptember végéig terjedő időre, a már rendelkezésre állott kilenc havi tényleges zárlati adatok alapján, a korona megfelelő időbeli tényleges árfolyama (0.215—0.03) szerint készült, az év utolsó negyedére pedig a még várható szükségletek figyelembevételével, 0.03-as korona-bázison; az 1924. évi költségvetés pedig a „mutandis mutantur“ módszerével az 1923. évi költségvetési adatoknak 0.03-as árfolyam számítása mellett. Ennek következtében még ha feltételezzük azt a legjobb esetet is, hogy az év utolsó negyedének valóságos eredménye nem fogja kedvezőtlenül befolyásolni a mérleget, ami iránt erős kételyeink vannak, egészen bizonyos, hogy a jövő évi költségvetés nélkülözli a realis alapot azon egyszerű oknál fogva, mert nem számolt a koronának sem a jelenlegi, sem a jövőben várható tényleges belső és külső értékeivel.

Nagy hiánya és egyúttal nagy hiánya a két költségvetésnek, hogy míg egyfelől teljes egészében fenn tartja az igazgatási gépezetnek békebeli apparátusát, ezek összes személyi és dologi szükségleteit, addig másfelől a milliárdos szükségletek fedezésére nem talál más egyéb módot a közszolgáltatásoknak és az adóknak legvégsőbb kíméltetésénél.

A jelenlegi vezetőség helytelenül ítéli meg a város helyzetét, amikor nem vonja le a veszített háború elkerülhetetlen, kényszerű következményeit és nem egyszerűsíti le az igazgatóst, nem szünteti meg a felesleges hivatalokat és intézményeket, nem zárkozik el minden improduktív kiadástól és nem érvényesíti a legszigorubb takarékoságot az egész vonalon.

Ha a város mai urai helyesen itélnék meg a helyzetet, akkor nem vállalkozhattak volna arra, hogy a közszolgáltatások és adók címén a folyó évre 52 milliárdban előirányzott bevételeket a jövő évre 112.5 milliárdra, vagyis több, mint 100 százalékkal emeljék. Akkor nem hangoztathatták volna, hogy az egyensúly biztosítása érdekében, egyedüli segítő eszköz gyanánt, kénytelenek lesznek minden hatóságai szolgáltatásnak az árát állandóan emelni.

Azt kérdezzük, lehet-e, szabad-e ilyen egyoldaluan gazdálkodni?

Az ilyen gazdálkodás az általános elszegényedéshez, a város anyagi csődjéhez vezet!

A Wolff-féle politikának, mely hosszú három esztendőn keresztül semmit sem termelt, semmit sem al-